

Euskal liburugintza 2017

Joan Mari Torrealdai

Soziologian doktorea eta Kazetaritzan lizentziaduna

Sarrera metodologikoa

Urtero egin ohi dudan liburu ekoizpenaren azterketak egitura eta metodologia bera du.

Lehenengo eta behin katalogoa osatzea.

Eta horretarako liburu bilketa. Ematen duena baino nekezagoa da liburuen informazioa inguratzea. Guk aurrena informazioaren gunere zuzenera jotzen dugu, editorialetara, eta gero sare pelagikoaz baliatzen gara. Gezurra badirudi ere, ez pentsa, gero, euskal argitaletxe guztiek informazioa eskura ematen digutenik. Kanpoko argitaletxeekin areagotu egiten da bilketa-zailtasuna. Lotsagarria!

Aurten argitaletxe edo argitaratzaileen bidez zuzenean jaso duguna %39 da. Ekoizpen osoaren berri izatea urruti dugu iturburuko informazio horretatik.

Bigarren informazio-iturria liburutegiak dira, bereziki Koldo Mitxelena Kulturunea eta Donostiako Udal Liburutegi Nagusia. %21 jaso dugu horrela.

Ehuneko 60 inguratzen dugu bide horietatik. Nahitaez, informazio osoa biltze aldera, sare pelagikoa zabaldu behar dugu fitxategietan barrena, hala nola ISBN, ELSN/EIPS (Euskadiko Irakurketa Publikoko Sarea) eta DILVE. Era horretara %37 bildu dugu aurten. Alde handiz emankorrena DILVE da. DILVE (Distribuidor de información del libro español en venta), salmentako liburuen plataforma da, banatzaile eta

liburu dendei zerbitzua eskaintzen diena. DILVERako sarrera Elkar argitaletxeari zor diogu.

Bestelako hainbat bide ere arakutzen dugu, informazioa osatze aldera: Internet, Biblioteca Nacional espainiarra... %3 lortu dugu horrela.

Informazio bilketa horrek helburu bikoitza du: urteko liburuaren katalogoa osatzea, batetik; eta, bestetik, azterketa egin ahal izateko informazioa biltzea.

Inolako salbuespenik gabe, azterketak eta alderaketak egiteko ISBNren jabe diren tituluak bakarrik erabili ohi ditut. Katalogoan, aldiz, eskuzabalago jokatu ohi dugu, ISBN gabeko batzuk ere sartuz, interes orokorra baldin badute. *International Standard Book Number*, ISBN delakoa, sistema numeriko nazioartekoa da, helburu komertzialak eta bibliografikoak dituena. Bere alderdi bibliografikoa interesatzen zaigu guri, berari esker egin baitaitezke gainerako kulturetako bibliografiarekin alderaketak.

Informazioa ahalik eta zehatzen bildu eta gero, fitxa bibliografikoa osatzeari ekiten diogu. Osatu ohi dugun fitxak dozena erdi bat osagai izan ditzake, edo dozena bat, eta inoiz edo behin baino gehiago, segun eta liburuaren ezaugarriak: titulua, autorea, itzultzailea, elebitasuna, argitalpen-maila, moldatzailea, argitaratzailea, koedizioa, herria, neurriak, orrialde kopurua, gaia.

Gaia aipatu dugu, gai-sailkapena, alegia. Liburua fitxatzeko orduan sailkapen tematikoak garrantzi handia du, berezia, nabarmena. Espainiako ISBN agentziaren ildotik abiatu genuen bidea. Urte luzetan CDU edo Sailkapen Hamartar Unibertsalaren arabera sailkatu ditugu liburuak. Azken aldion sailkapen-aldaketa mota ugari izan da. 2011n merkatu espainiarrean IBIC (*International Book Industry Categories*) sistema sartu zen indarrean. IBICek 19 kategoriatan 2.600 gai kode biltzen ditu. IBICek orain-oraintsu bertsio berri bat izan du, Thema. Bai IBIC eta bai Thema BIC (*Book Industry Communication*) sisteman oinarritzen dira. BIC erakundetik bereizteko aukeratu omen dute Thema izena.

Aldaketa bakoitzak migrazioak suposatzen ditu, ekibalentziak antolatuz.

2013tik, bitan banatuta eman ohi dugu azterketa hau. Eskuetan duzu paperezko bertsioa, azterketaren zati mamitsuena. Baina hau osatzeko, webguneko bertsio digitalera jo behar da (artikulu honen amaieran dator QR kodea): han daude informazio osagarriak, zehatzagoak, luze-zabalagoak. Katalogoa ere hortxe aurki dezakezu, hau da, 2017ko titulu guztien fitxa bibliografikoa.

Azterketa hiru kapitulutan

Sarrera metodologiko horren ondoren, azterketan barrena sartu ohi gara, hiru kapitulutan banatuz: bat, ekoizleak; bi, eskaintza editoriala; eta hiru, ekoizpen tematikoa.

1. Esan bezala, lehen kapitulu handia ekoizleei eskainia da, hobeto esan, argitaratzaileei eta berorien jardunari.

Informazio kuantitatibo ugari eskaini ohi da hemen, hala nola iturri desberdinen arabera kopuru hain desorekatua, ekoizle kopurua, hamar argitaletxe nagusien ekoizpena, argitaratzaileen tipologia eta tipologiaren arabera produkzioa. Eta, batez ere, curriculumaren auzia: hau da, irakaskuntza liburua non sortu eta lantzen da? Urtea joan eta urtea etorri, errealitate berarekin egiten dugu topo, alegia, irakaskuntza tituluetan gehienek curriculum espainola daukatela muinean. Historikoki denetik egin dut, edukiak aztertu, salatu, esate baterako, eta alfer-alferrik izan da. Berdin segitzen dugu: Nafarroa ez da Euskal Herria, Trebiñu zulo bat da, euskal mugak Hendaian jarraitzen du, hizkuntz

Irakaskuntza liburua non sortu eta lantzen da? Urtea joan eta urtea etorri, errealitate berarekin egiten dugu topo: irakaskuntza tituluetan gehienek curriculum espainola daukate muinean

eskubideak Konstituzio espainiarrak ematen dizkigu, historia propiorik ez dugu.

2. Hurrengo kapitulu nagusia eskaintza editoriala da. Lehenengo eta behin, eskaintza editorialaren datu absolutu eta kuantitatiboak aztertzen dira, hala nola tituluak zenbat diren, horietatik zein diren nobedadeak edo titulu berriak eta zenbat berrargitalpenak, zenbat diren jatorrizkoak eta zenbat itzulitako tituluak.

Deskribapen kuantitatibo horri, duela 18 urte-edo, eboluzioaren bi osagai erantsi nizkion: eboluzio-lerroaren grafikoak eta eboluzioaren indizearena.

Lehenak, eboluzio-lerroak, 2000ko emaitza erreferentziaztat hartu eta harrezkeroko balioak neurtzen ditu urtez urte.

Bigarren grafikoak, eboluzioaren indizeak, erreferentzia laburra du kontuan, aurreko urtea, alegia; horrek, beraz, urte batetik aurrerako aldaketa zein den adierazten du.

Eboluzioaren ikuspegia, egia esan, hasiera-hasieratik izan da gurea. Anlisi guztietan nagusitzen da ikuspegi historikoa. Gure ustetan, izan ere, testuinguru kronologikoak ematen dio datu absolutu isolatuari ez bakarrik kokapena, baizik eta baita balioa eta esangura ere.

3. Eskaintza editorialaren osagarri naturala ekoizpen tematikoaren azterketa da. Esango nuke horixe dela gure azterketari zentzua ematen diona. Komeni da ez ahaztea gure lana ez dela izan sekula lan estatistiko soila. Estatistika, gure kasuan, liburuaren soziologiaren ikuspegian, euskarria da, edukiak agerian jarri, batetik, eta sakondu ahal izateko heldulekua, bestetik.

Datu soiletatik harago kokatzen gara ekoizpen tematikoan. Urteko ekoizpena, aurtun 2.267 tituluak, nola banatzen dira gai eremutan? Horri erantzuteko, bost gai eremu nagusi bereizten ditugu: hezkuntza liburua, haur eta gazte liburua, giza eta gizarte liburua, helduen literatura eta zientzia eta teknika liburua.

Gai eremu bakoitza zehatz arakatu ohi dugu: datu absolutuak, ehunekoak, eboluzioa, edizio-maila, itzulpen-maila...

Ekoizleak eta ekoizpena

Iturri estatistikoak

<i>Urtea / Iturria</i>	<i>PEEL</i>	<i>Precisa / Conecta</i>	<i>Joan Mari Torrealdai</i>
2013	892	1.812	1.860
2014	1.126	1.882	2.213
2015	1.222	1.779	2.584
2016	1.644	1.680	2.221
2017	1.430	1.797	2.267

Orain arte, 2000. urtean abiatutik ikusi ohi genuen iturri estatistiko desberdinon ekoizpen maila. Baina aski da bost urteko lagin hori ondorio berberera iristeko, hau da, zein den handia batzuen eta besteen emaitza-desberdintasuna eta, batez ere, beste biek alderatuz gurea.

Konbentziturik gaude guk ere besteen informazio iturriak eta besteen metodologia erabiliko bagenu emaitza berdintsetara iritsiko ginatkeela. Oro har, bai Espainiako Kultura Ministerioko PEELek (*Panorámica de la Edición Española de Libros*) eta bai Euskadiko Editoreen Elkarterako ere lan egiten duen *Conecta*-k, azken batean, editoreek ematen dieten informazio edo materialekin osatzen dute emaitza biek ala biek. Informazio iturri bakartzat argitaletxeak hartuta, guk ere jaso dugunaren %39 bakarrik jasoko genuke. Horren jakitun, jarrera proaktiboa dugu, ahalik eta informazio gehien jasotzeko. Batean eta bestean jasotzen dugun informazioak ez duela fidagarritasun bera pentsa dezake norbaitek, baina ISBNk ematen du ziurtasun zigilua.

Argitaratzaileen jarduna

Argitaletxe nagusien ekoizpena: 1.206 titulu

Neurri batean, aurreko taula fintzeko eta dagokion tamainara ekartzeko balio du honek. Han 329 argitaratzaile, ezen eta ez argitaletxe, zerrendatu ditugu. Hemen hamar, hamar handienak ekoizpen aldetik. Parentesi artean esan dezagun argitaletxe komertzialen zerrenda dela hau, eta ez, adibidez, edizio publikoarena, nahiz eta produkzio maila hobea izan.

<i>Argitaletxea</i>	<i>Nobedadeak</i>	<i>Berrargitalpenak</i>	<i>Titulu kopurua</i>	<i>%</i>
Elkar	115	189	304	13,5
Santillana-Zubia	181	0	181	8,0
Edelvives-Ibaizabal	174	4	178	7,8
Ikaselkar	20	151	171	7,5
Susaeta	58	35	93	4,2
Erein	44	36	80	3,5
Ttarttalo	53	13	66	2,9
Edex	61	0	61	2,7
Mensajero-Mezulari	36	1	37	1,6
Edebé-Giltza	28	7	35	1,5
<i>Guztira</i>	<i>770</i>	<i>436</i>	<i>1.206</i>	<i>53,2</i>

Aurreko taularen behe aldean kokatzen dira argitaletxe horiek, produkziarik handiena dutenak, alegia. Horietako lauk ehundik gora titulu atera dute urtean, nobedade izan edo izan berrargitalpen. 300 titulu atera duena bat da, bat bakarra.

Hamar gorenak izanda ere, sei ez dira ehun titulura iristen. Eta bi berrogeira ere ez. Bestela esan, indartsuenak ere ez direla horren handi.

Hamarron indarra, ekoizpen osoarekiko, %53,2 da, aurreko urteetan baino apalxeagoa.

Beti du interesa, eta gure kasuan are eta gehiago, berehala ikusiko dugunez, argitaletxeen jatorri geografikoa ezagutzeak. Aurten, hamarretik lau dira kanpokoak eta sei bertokoak. Eta produkzioa? Bertokoek 10 puntuz hartu diete aurrea kanpokoari (bertokoek %31,7, eta kanpokoek %21,5) ekoizpen orokorrarekiko.

Bertoko eta kanpokoaren artean alderik handiena berrargitalpen politikan dago. Eskuratu ahal izan dugun informazioa fidagarria bada, bertoko argitaletxeen berrargitalpenaren indarra %89,5 da; %10,5 bakarrik kanpokoena. Beti ere hamarron unibertsoa aintzat hartuta.

Datuak egiazkoak balira, hortaz (Zubiak 0 berrargitalpen?, Ibaizabalek 4?) guztiz esanguratsua litzateke diferentzia hori. Berrargitalpenak egonkortasuna ematen dio produkzioari.

Argitze aldera, esan dezadan Edex editoriala, gaur arte nitretzat guztiz ezezaguna, bilbotarra dela, eta 1973an sortua. Bere merkatuan euskal kultura sartzen denik ez dut inon

ikusi. Bai, ostera, Espainia, Europa eta Latinoamerika. Hiru alorretan lan egin ohi du: 1) osasunerako hezkuntzan, 2) droga-mendekotasunen prebentzioan, eta 3) herritarren kulturaren sustapenean.

Argitaratzaileen tipologia

<i>Argitaratzaile mota</i>	<i>Ekoizleak</i>	<i>Ekoizpena</i>	<i>%</i>
Bertoko argitaldari pribatu komertziala	73	986	43,5
Kanpoko argitaldaria	57	749	33,0
Unibertsitatea + irakaskuntza	21	164	7,2
Elkartea, taldea, fundazioa, erlijio-etxea...	105	160	7,1
Argitaldari publikoa	34	130	5,7
Besterik	39	78	3,5
<i>Guztira</i>	<i>329</i>	<i>2.267</i>	<i>100,0</i>

Argitaratzaileen unibertsoa heterogeneoa da. Bertan daude kanpokoak, bertokoak; argitaratzaile komertzialak eta ez-komertzialak; pribatuak zein publikoak; handiak eta txikiak; irakaskuntzakoak; talde, elkarte, fundazio izaera daukatenak. Guk horiek denak bost multzotako tipologian ordenatu ohi ditugu.

Bertokoak eta kanpokoak merkatu berean

Hamar ekoizle handien unibertsoan jarraitzen dugu.

Merkatu berean diogunean zera diogu, testuliburu merkatu kautiboan kokatzen garela. Eta hor esku hartzen duten aktoreak soilki aztertzen ditugula, betiere pribatuak eta komertzialak.

Bitan banatzen ditugu berriz ere ekoizleak, bertokoak eta kanpokoak. Bereizketa horrek xenofobiatik ez du ezer, baizik eta curriculum jatorritik. ‘Kanpoko/bertoko’, bestalde, ez da bereizketa geografiko hutsa, huskeria litzatekeena, baizik eta nork non duen erabakigunea, zertan eta hezkuntza kurrikularrean. Motzenak ere garbi ikusten du gai horren garrantzia.

Batzuek eta besteek ekoizpenean duten gradua ez da urtero bera, baina kanpokoaren esku hartzearen emaitza urtero da

handia, ikasmaterialetan ekoizpenaren erditik gorakoa. Hona azken urteotako emaitzak hamar argialetxe nagusien artean:

<i>Ekoizle nagusien pisua irakaskuntzan</i>			
<i>Urtea</i>	<i>Bertokoak</i>	<i>Kanpokoak</i>	<i>Gainerakoak</i>
2013	35,0	65,0	0,0
2014	27,0	69,0	4,0
2015	31,3	61,4	7,3
2016	24,0	73,0	3,0
2017	34,7	58,7	6,6

Garrantziaren handia kontuan hartuta, hiru taula baliatuz azalduko dugu bi ekoizle-mota horiek, alegia, kanpoko argialetxeek edo bertoko argialetxeek, argitalgintzan duten portaera. Bereziki curriculumara arakaturik ere, argigarri da gainerako gai-eremutan duten ekarpena kontrolatzea. Horretarako, taula bakoitzean gai eremu guztiak daude.

Bertoko eta kanpoko diogunean, ez gara ari hango edo hemengo guztiez, baizik eta argialetxe profesional-komertzial-pribatuez. Horietaz gain bada ekoizle gehiago, hala nola elkarteak, erakundeak eta beste.

Hiru taula daude, unibertso berekoak dira eta hirurok gai batasun bat dute.

Lehen taulan balio absolutuak ematen ditugu, eta horiei esker badakigu edizio-mota bakoitzaren balio kuantitatiboa.

<i>Balio absolutuak</i>				
<i>Gaia/Ekoizlea</i>	<i>Bertokoak</i>	<i>Kanpokoak</i>	<i>Gainerakoak</i>	<i>Guztira</i>
Ekoizpen osoa	986	749	532	2.267
HI	258	436	48	742
HG	368	271	41	680
GG	73	9	245	327
HL	223	12	56	268
ZT	13	25	42	277
AL	25	9	61	95
Besterik	7	0	6	13

Bigarren taula honetan, alderaketaren ikuspegia proposatzen da. Ezker-eskuin, etzanean, irakurri behar da taula hori, gai-eremuz gai-eremu kanpokoaren eta barrukoaren indarra zein den atzemateko.

<i>Gaia/Ekoizlea</i>	% horizontalak			
	<i>Bertokoak</i>	<i>Kanpokoak</i>	<i>Gainerakoak</i>	<i>Guztira</i>
Ekoizpen osoa	43,5	33,0	23,5	2.267
HI	34,8	58,7	6,5	742
HG	54,1	39,9	6,0	680
GG	22,3	2,8	74,9	327
HL	80,5	4,3	15,2	277
ZT	24,1	9,0	66,9	133
AL	26,3	9,5	64,2	95
Besterik	53,8	0,0	46,2	13

Hirugarren taula zutika irakurtzekoa da, bertikalki, zutabe bakoitza independentea bailitzan. Editorial mota bakoitzaren baitan ekoizpena non mamitzen den adierazteko balio du. Edizio mota bakoitzaren indargune eta ahulguneak begi-bistan gelditzen dira.

<i>Gaia/Ekoizlea</i>	% bertikalak	
	<i>Bertokoak</i>	<i>Kanpokoak</i>
Ekoizpen osoa	100,0	100,0
HI	26,2	58,2
HG	37,3	36,2
GG	7,4	1,2
HL	22,6	1,6
ZT	3,3	1,6
AL	2,5	1,2
Besterik	0,7	0,0

Bizpahiru iruzkin

Ekoizpen osoan kanpokoan aldean bertokoak dira nagusi (%43,5 vs %33, hamar puntu goiti).

Hurrengo lerro horizontalean, aldiz, alde handiz dira nagusi kanpokoak, bertokoei 24 puntu kentzeraino. Gai multzo hori hezkuntza da, irakaskuntza. Gai garrantzitsu eta sentiberarik bada, horixe da nagusia, euskal curriculumari dagokiona.

Irakurketa bertikalak erakustarazten duen informazio garrantzitsuena zera da, argitaldari espainiarren ekoizpena kuantitatiboki lokalizatzen duela.

Eta argi uzten du EAEko eskoletan curriculum espainiarraren dela zabalduena. Euskarazko bertsioan hori. Zer esanik ez erdal bertsioan.

Bai, kanpoko argialetxeek hezkuntzaren muinean dihardute, euskal curriculumean. Esan daiteke bere helburu nagusi eta bakarra horixe dela Hegoaldeko eskoletan, Euskal Herritik kanpo sorturiko curriculum egokitua sartzea. Ikusi besterik ez dago zein liburu mota publikatzen duten. Bi puntutan daukate presentzia: batez ere, hezkuntza alorrean (bere produkzioaren %58,2 da); eta, ondoren, haur eta gazte liburuetan, literatura eta beste (%36,2). Gainerako guztia basamortua da: %5,6.

Taularen irakurketa hori (bertikala) egiazki esanguratsua da editorialen filosofia hautemateko.

Nahasteko beldurrik gabe esan daiteke garbi dagoela argialetxe horien helburua zein den. *De facto*, euskal curriculumetik at sortu eta diseinaturiko proiektuak nagusitzen dira gure eskoletan. Jatorri horren markak nonahi ageri dira: geografian, historian, ikuspegi euskaltzalean. Baina sekula ez da aski, espainol zentripetuak are gehiago ari dira proposatzen curriculum batuaren alde. Curriculum bakarraren alde. Espainola.

Datorkigukeen errealitatea zein den ez dakit. Baina dagoeneko nahikoa hustua dugu barrua. Kanpoko diseinuz osatua da liburu zabalduena gure eskoletan, euskarazkoetan, noski, eta are larriagoa dena, erdarazko guztietan, edo ia. Hori bateko.

Eta besteko, zentralismoaren aldeko joerak frankismo kutsuz datoz, Espainia bat bakarra eta aniztasunetik libre izan-go denaren alde.

Bi puntu horietaz gogoeta bat tartekatu nahi dut hemen.

Barrutik husten

Ez ala? Nire kezka pertsonala aspaldikoa da barrutik husten ari garela. Bestela esan, Euskal Herritik Euskal Herrirako hezkuntza proiektuak ez direla jada nagusi, bertoko editorialek lantzen duten proiektu kurrikularrak ez duela gehiengoa hartzen. Bien bitartean, hiru hamarkadatik gorako aldian zehar zabaldu ohi diren euskarazko testuliburuak (areago

erdarazkoak) kanpoan landutakoak direla, nahiz eta EAEn sartu ahal izateko makillatu (EAEtik landa, egoera okerragoa baino ez da Euskal Herrian zehar).

Hezkuntza proiektu espainiar horiek zein ikuspegitik lantzen duten gure errealitatea, aspaldi aztertua dugu JAKINEN. 1996an aldizkariak editorial bat eskaini zion gaiari eta Imanol Murua Uriaren lan trinko eta mamitsu bat argitara eman zuen, gai sozial eta kulturalak nola tratatzen zituzten sei argitaletxe espainiar nagusiek: 'Lehen Hezkuntzako ikasmaterialei gainbegiratu' (JAKIN 93-94, 1996). Berriz irakurtzeko gonbita egiten dizuet.

Euskal Herritik Euskal Herrirako hezkuntza proiektuak ez dira jada nagusi, bertoko editorialek lantzen duten proiektu kurrikularrak ez du gehiengoa hartzen

Azterketa horrek (eta neronek egindako txikiagoek) bide luzea egin dute nire baitan. Gogoeta mailan heldu nion gaiari 2013an, liburugintza aztertzean, tituluak adierazten duen ildotik: 'Kanpokoak etxean nagusi?' (JAKIN 198, 2013).

Egun, lehengo lepotik dut burua. Denborak aurrera egin ahala egoera okertuz doala pentsatzen hasita nago. Gure eskoletan zabaltzen diren testuliburu gehienek suposatzen duten hezkuntza propioaren balio politiko, historiko eta kulturalen eroso edo higadura ez da moteldu, kontrara baizik. Gainera, azken urteotan edukiak aukeratzeko autonomia ere gutxitu egin zaigu: sozialisten LOEk (2006) edukien %55 estatuaren esku utzi zituen; gehiengoa, hortaz. PPrent LOMCErekin egoera okertu egin da. Wert jaunak, «hay que españolizar Cataluña» esan zuen jaun berak, aipatu legearen bidez edukien %75 uzten du estatuaren eskuetan, eta gure eskuetan %25. Eta sozialisten agintearekin, Isabel Zelaa Hezkuntza ministroa euskalduna delarik ere, berdin: zerumugan ez da aldaketa positiborik atzematen, kontrara baizik.

Hori da Wert legea eta horiek dira joko arauak. Oraingoz, agian. Azken aldion estatuan azaleratzen eta indartzen ari

diren joera zentripetuek ez dakit non duten muga. Liburu beltz espezifiko bat egin daiteke politikarien azalpenekin. Eta orain horiei erantsi behar, gainera, editoreen ordezkari nagusien arduradunek egindako salakuntzak, itsusiak eta, azken batean, hezkuntza itun zentralista eta bakar baten aldekoak. Eduki berberak estatu osorako, eta kito.

Diogunaren lagin bat lerro batzuk beherago aurkituko du irakurleak.

Barrutik hustearen kausa bakarra ez dira testuliburuak, ez eta handiena, beharbada. Iruditzen zait, hala ere, hezkuntza sistematik ikasleak ez direla ateratzen behar bezain heziak euskal gaietan. Ez eta behar bezain informatuak euskal kulturaz. Uste genuen, eta halaxe saldu genuen edo saldu ziguten, gure herriaren etorkizuna bermatzeko aginte autonomikoak bazituela bi zutabe: irakaskuntza eta irrati-telebista. Geroak erakutsi digu, baina, ez dutela espero zena eman, ez batak eta ez besteak.

Hortik nire kezka, asko larritzen nauena, nola ziurtatu transmisioa, iraganaren ezagumendua belaunaldi berriek jaso dezaten.

Transmisioaren antolaketari buruz gogoetatzeko plan bat egin beharko genuke.

Zentralismoa indarberriturik

Zentralismoa indartzearen alde gero eta indar politiko gehiago dago; gehiago ez badira ere, lotsagabetu egin dira, eta behin eta berriz eskatzen dute testuliburuetakako edukiak ahalik eta gehien berdintzea, estatu zentralak erabakitzea.

Eta hori nahikoa ez, eta liburuaren eta testuliburuaren argitaletxeen arduradun gorenak bete-betean sartu dira irail honetan (txosten hau lantzen ari naizenean, hain zuzen) ikuspegi zentralista indartzera.

Autonomia erkidegoetan hezkuntza aparatua ideologia transmisiorako botere organoa omen da. Doktrinamendu nazionalista. Lokalismoz betea. Antizientifikoa. Absurdoa.

Liburuaren arduradun nagusiek bideratu dituzte akusazio horiek, horren gordin ala ez. Prentsa saiatu izan da horiek esandakoa jasotzen. Eta ez dira xamur-xamurrak, presioak, mekanismo zikinak, editoreen asperraldia eta eskakizun absurdoak salatuz: «presiones de todas las comunidades autónomas a través de mecanismos bastardos para incluir contenidos regionales en los libros educativos», «hartazgo de los editores de libros escolares», «exigencias regionales que alcanzan cotas absurdas».

(Guk galde genezake zeri deitzen zaion «presión» edo «mecanismo bastardo», zer den «contenido regional» eta zer den «absurdo».)

Eta batez ere: «hartazgo» edo asperraldi delako hori zein editorialena den jakiteko irrikitan gara. Ez baitute zehaztu. Akaso argitaletxe katalan eta euskaldunena, edo gailegoena? Ez zait iruditzen. Bai, ordea, Santillana, Anaya eta SMrena. Eta ez horiena bakarrik. Oro har, argitaletxe espainiarrena.

Bitxia da, gero, kontua: argitaletxe espainiar handien bertsioa edo ikuspegi historiko-sozial-politikoa, hori da zuzena, akats eta orbanik gabea, zientziaren arabera, aldaezina, plaza eta zoko guztietara zabaldu beharrekoa. Eta autonomia erkidegoek egiten dutena, hori hasieratik dago susmopean, jatorrizko bekatuarekin, lortzeko moduagatik (presioa) eta edukiagatik (zientziaren aurkakoa).

Historiaren une honetan, inozo izateko eskubiderik ez dugu. Argitaletxe espainiarrak, ikusten denez, ez dira konformatzen gehiengoarekin. Tarta osoa nahi dute, zientziaren eta sen onaren izenean. Eta presioa egiten ari dira.

Orain baino lehen esana zuen ANELEko buruak: 17 autonomia berdin 17 hezkuntza sistema, hori sen onaren aurka doa («El sentido común nos dice que es una barbaridad»).

Orain, berriro heltzen dio sen onaren argudioari, baina tartean sartuz zientzia eta begirunea. Itun bat aldarrikatzen du «curriculum homogéneo de sentido común» horren alde, eta ondoren dio indarrean dagoen arautegia jakintza zientifikoan eta errespetuan oinarritu beharko litzatekeela («debería

fundamentarse en el saber científico y el respeto»). Esamolde horien atzean zer gordetzen den jakitea ez da zaila.

ANELEK (*Asociación Nacional de Editores de libros y material de enseñanza*) ikasmaterialetako editoreak ordezkatzeko ditu. José Moyano da zuzendari orokorra.

Eta FGEE (*Federación de Gremios de Editores de España*) editore mota guztiez arduratzen da. Antonio María Ávila da zuzendari orokorra. Hori ere erasoan maisu da, dirudienez:

Autonomia erkidego bakoitzak bere mania dauka, eta katedra askatasunarekiko errespetu falta da. Sailburuek, sailburuordeek eta zuzendari orokorrek presionatu egiten dute, baina ez dute idatziz egiten, bileretan baizik. Gauza absurdoak esaten dituzte.

Presioa, beti, besteena da. Beraiena sekula ez. Estatuarena ere ez. Politikari zentralistena ere ez.

Kronologian parean suertatu zaigunez, ez da kalterako ANELEko buruak eta FGEEkoak elkar hartuta irailaren 5ean eman zuten prentsaurrekoan esana prentsan hizki larritan nola jaso zen erakustea. Presioak, apetak eta inposaketak berriro... Adibide batzuk:

- «Miles de libros de texto a la carta por ‘presiones de las autonomías’» (*El País*).
- «Cada región presiona para colar sus caprichos en los libros de texto» (*El Mundo*).
- «Los editores: ‘Cataluña presiona para que no hablemos de los Reyes Católicos en los libros de texto’» (*El Mundo*).
- «Los editores denuncian presiones políticas de todas las CCAA para modificar los libros de texto» (EFE).
- «Editar libros de texto bajo presión: Cataluña no quiere Reyes Católicos ni Canarias ríos» (*El Confidencial*).
- «Las autonomías imponen hasta 25 versiones de un mismo libro de texto» (*ABC*).

Eta ikuspegi hori indartze aldera, dozena erdi bat adibide aipatzen dira komunikabide guztietan, beti berak. Harritzekoa bada ere, Euskal Herriko adibide negatiborik ez da oraingoan agertu.

Uste izatekoa da editore nagusien kezka larriena ekonomikoa dela edo izan daitekeela, batez ere merkatu bateratu eta kautiboa amesten badute. Baina berorien erakunde nagusietako buruek transmititu dutenetik gelditu dena ez da arazo nagusia ekonomikoa denik, arazo politikoa baizik, deskalifikazio orokorraz gainera, metodoetan bezala edukietan. Autonomia erkidegoetan, irizpideak politikoak dira, eta ez zientifikoak, has-teko; eta helburua, doktrinatzeko ideologikoa, nazionalista. Komunikabideek ikuspegi horixe jaso dute, politiko-ideologikoa.

Abagunea baliatuz, Navarra Sumako Alberto Catalan senatariak Madrilgo gobernuari zera eskatu dio, autonomia erkidegoen errealitate zientifikoa eta instituzionala errespetatzen ez dituzten testuliburuaren aurka neurriak har ditzala. Eta Nafarroari buruz dio «independentismoak» eskura dituden neurri guztiak darabiltzala egia zientifikoa urardotzeko.

Kasu: egia zientifikoa.

Gauza handia behar du izan 'egia zientifikoaren' jabe izateal!

(Parentesi artean bada ere, ezin dut itxi kapitulu hau ANELE eta FGEEko ardura-dun nagusiek bota zituzten akusazio eta salakuntza larrien biharamuna aipatu gabe.

Isabel Zelaa Espainiako Gobernuko Hezkuntza ministroak berehala deitu zituen ardura-dunok, eta irailaren 11n egin zuten bilera. Eta, hara, bilera ostean eguzkia beste nonbaitetik aterata zen, guztiz bestelakoa da panorama: ez dago presiorik batere, eta aipatu ohi zituzten adibideak aspaldikoak dira. Eta zertan esanik ez, testuliburuetan ez dago inolako doktrinamendurik. Hori guzti hori esanez aterata ziren bileratik.

Bietako bat: gezurra zen prentsaurrekoan aldarrikatua ala gezurra da oraingo bertsioa.

Uste izatekoa da editore nagusien kezkarik larriena ekonomikoa dela. Baina berorien erakunde nagusietako buruek transmititu dutenetik gelditu dena ez da arazo nagusia ekonomikoa denik, arazo politikoa baizik

Azala behar da gero prentsaren aurrera atera eta astebe-
teren buruan lau haizeetara salatua eta aldarrikatua jateko!
Gure informazioa zuzena baldin bada, eta bada, bilera ho-
rretan abantaila ekonomikoak agindu omen zizkien Zelaak.
Bego. Eta duintasuna? Eta egin duten kaltea? Lehen bertsioa
barra-barra zabaldu zen. Askoz mugatuago bigarrena. Beti-
koa. Kaltea eginda dago. Horrelakorik behar ez badute ere,
hara zer helduleku eman dieten sektoreko arduradun nagu-
siek politikari zentripetuei, horrela mintzo izanda.)

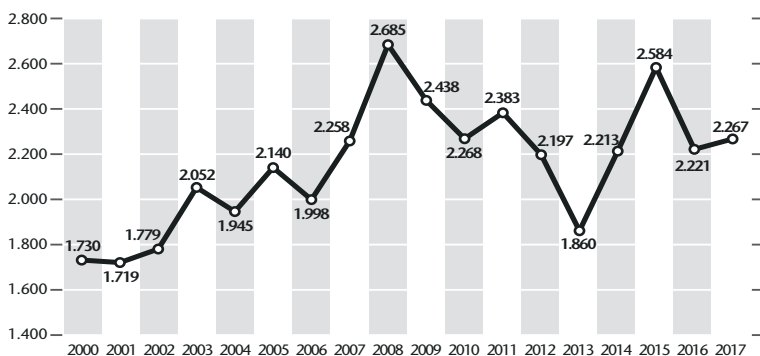
Eskaintza editoriala

Eskaintza editoriala zertan den azalduko dugu laburrean
orain eta hemen, aldizkarian. Eta luzeago, dezente luzeago
eta askoz zehatzago, azterketa honen bertsio digitalean, Ja-
kinen webgunean.

Hasteko, laburpen txiki-txiki bat: aurtengo titulu kopurua
pitin bat hazi da; 2.267 titulu dira aurtengoak, horietako %78
bertsio analogikoan atereak eta %22 digitalean. 1.738 titulu
nobedade edo lehen edizio dira (%76,5), aurreko urtean bai-
no gehixeago. Berrargitalpenen kopurua mantendu egin da,
529 titulu (%23,5). Euskaraz sorturikoak 1.462 dira (%64,5).
Itzulpenak, hortaz, 805 titulu (%35,5).

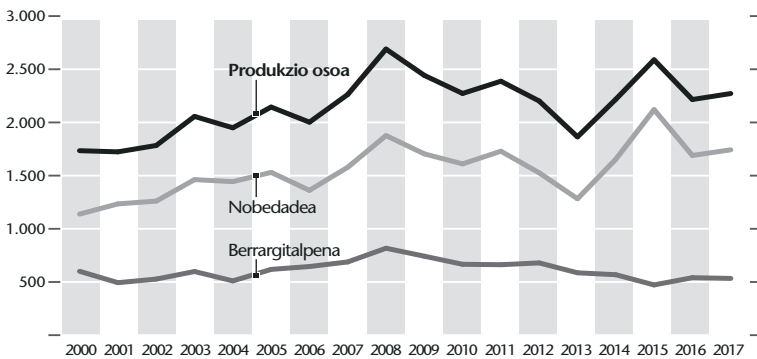
Aurreko horixe da, labur-labur, 2017ko eskaintza editoriala.

2.267 titulu

Urtea / Liburu mota	Analogikoa	Digitala	Guztira
2005	2.126	14	2.140
2006	1.990	8	1.998
2007	2.220	38	2.258
2008	2.578	107	2.685
2009	2.196	242	2.438
2010	2.010	258	2.268
2011	2.141	242	2.383
2012	2.024	173	2.197
2013	1.675	185	1.860
2014	1.687	526	2.213
2015	1.875	709	2.584
2016	1.745	476	2.221
2017	1.768	499	2.267

Nobedadeak eta berrargitalpenak

Liburugintza hazten bada, nobedadeei esker hazten da. Gure joera hori da, eta horretan guztiz homologatuak gaude, gure zoritxarrerako. Idazlan berriek talentu berriak azalera ditzakete, egia da, eta literatura bat fresko mantentzeko. Aurten, lehen edizioak ekoizpenaren laurteko hiru hartzen du: zehazki, %76,7.

Berrargitalpena laurteko bat hartzen ere ez da iristen, %23,3. Leku apala hartzen du edizioan. Seinale ona litzateke haziko balitz, merkatu berrietara hedatzen dela esan nahiko bailuke horrek. Urteroko eboluzioari so, ametsa dirudien horretatik urruti gaudela ematen du. Irakurle bera elikatzen ari gara,

de facto, urtea joan eta urtea etorri (salbu biologiak dakartzan berriak), hezkuntzaren merkatu kautiboan ez eze, gainera-koan ere bai. Irakurketaren politika berri sendoa indarrean jartzen ez bada, irakurle berriak ez ditugu lortuko. Argita-letxeak ere ez dira indartuko.

<i>Urtea</i>	<i>Nobedadea</i>	<i>Berrargitalpena</i>
2000	65,6	34,4
2001	71,6	28,4
2002	70,6	29,4
2003	71,1	28,9
2004	74,0	26,0
2005	71,3	28,7
2006	67,9	32,1
2007	69,7	30,3
2008	69,8	30,2
2009	69,7	30,3
2010	70,8	29,2
2011	72,4	27,6
2012	69,3	30,7
2013	68,7	31,3
2014	74,5	25,5
2015	81,9	18,1
2016	75,9	24,1
2017	76,7	23,3
<i>Batez beste</i>	<i>71,7</i>	<i>28,3</i>

Ekoizpen tematikoa

Ekoizpen tematikoan sartuta, edukiaren muinean murgiltzen gara.

Produkzioaren zenbatekoa baino gehiago interesatu izan zaigu beti zer publikatzen den. Bibliografoen larruan jarrita, aurreko orrialdeetan landutakoa, egokia ez eze, nahikoa litzateke.

Soziologiaren ikuspegitik, ordea, ezta hurrik eman ere: gure jomuga ekoizpen tematikoa da, hau da, euskaraz zer argitaratzen da, eta argitaratzen den hori non eta nola txertatzen den euskal kulturaren. Ekoizpena, azken batean, gure gizartearen ispilua da. Diglosikoak ez bagina, liburu sail batzuk, hala nola giza eta gizartegintzakoak, askoz ere ugariago eta zabalduagoak lirateke.

Urteroko ekoizpen hori, txikia zein handia, gaika sailkatu ohi dugu, nazioartean erabili ohi diren ereduaren arabera. Eta sailkaturiko eremu bakoitzean ikuspegi ebolutiboa aplikatzen dugu, bost urteko erreferentzia bederen eduki dezagun. Konbentziturik baikaude, beste behin esanda, datuak gutxi edo deus ez adierazten duela bakarturik, adierazle gehiago ez baditu ondoan. Gure kasuan, eboluzioaren harian kokatzen dugu datu soila.

Tematikoki bereizita, iaztik hona jaitsiera bakarra dago, irakaskuntza liburuan, hain zuzen, 100 bat titulu gutxiago. Gainerako guztietan balio positiboak dira: gazte liburuan gorakada nabarmena (100 bat titulu), zientzia liburuan ere gora eta gizarte liburuan zein literaturan mantendu.

Gai multzo bakoitzari dagokion pisua aztertuz, nabarmena da haur eta gazte liburuari zuzenduriko produkzioa: %62,7. Egin kontu, azken batean, bai irakaskuntza eta bai haur eta gazteentzako liburua eta literatura populazio tarte berera zuzentzen dela. Bi multzo horiek kenduta, gainerako pisua asko arintzen da, gehiegi: hurrengo giza eta gizarte liburua da (%14,5), eta orpoz orpo doakio literatura (%12,2). Eta askoz beherago zientzia eta teknika (%5,9).

Horra lehen argazkia, ondoko irudi eta laukietan zabalduko duguna hurrengo orrialdeetan.

Atariko gisa, hasieran, gaikako azterketan sakondu aurretik, alegia, osotasunaren argazkia erakutsi nahi dugu: gai bakoitzak duen titulu kopurua eta osoarekiko pisua molde desberdinetan agertzen dugu grafiko eta taula banarekin.

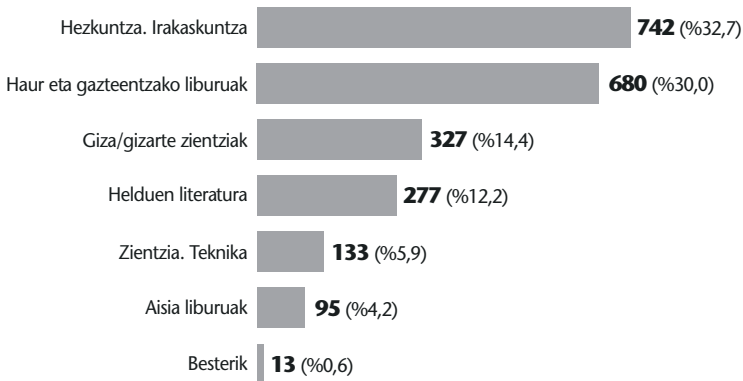
Zortzi dira gai sailak, eta urtero hurrenkera berbera mantentzen dute, salbuespenak salbuespen. Zortzi horietatik, dentsitate eta garrantzi aldetik, bost dira aipagarrienak, lehen bostak. Bosten artean %96,3 hartzen dute. Horrekin dena esanda dago. Eta, horien barruan, lehen biek dute indar handiena, irakaskuntzaren bueltakoek, alegia: %62,7.

Hona ekoizpen tematikoa zortzi gai sailetan banaturik:

1. Hezkuntza eta irakaskuntzako liburuak
2. Haur eta gazteentzako liburuak

3. Giza eta gizarte zientzietako liburuak
4. Helduen literatura
5. Zientzia eta teknika alorreko liburuak
6. Aisiako liburuak
7. Orotarikoak
8. Erlijio liburuak

Lehen sei sailak bakarrik arakatuko ditugu, hornituenak.

Gai multzoa	Zenbaki absolutuak	%	2017/2000
Hezkuntza/Irakaskuntza	742	32,7	+ 21,0
Haur eta gazteentzako liburuak	680	30,0	+ 83,2
Giza/Gizarte zientziak	327	14,5	+ 13,5
Helduen literatura	277	12,2	+ 7,5
Zientzia/Teknika	133	5,9	+ 35,7
Aisia	95	4,2	-
Besterik	13	0,5	-

Hezkuntza eta irakaskuntza: 742 titulu

	2013	2014	2015	2016	2017
Hezkuntza/Irakaskuntza	571	730	1.137	840	742
Ekoizpenaren %	30,7	33,0	44,0	37,8	32,7
Urtetik urtera %Δ	-28,8	27,8	55,8	-26,1	-11,7
Itzulpenen % (1. edizioan)	25,8	11,0	13,4	26,4	26,8
Berrargitalpenen %	48,3	38,9	18,6	26,0	28,6
Orrialde kopurua	68.819	65.040	112.993	101.800	58.346
Orrialde kopurua liburuko	120,5	89,1	99,4	121,2	78,6

Hezkuntza eta irakaskuntzaren alorrean, laukiak aurrena titulu kopuruaren jaitzira azaltzen digu: %11,7. Eta horrekin lotuta, ekoizpen osoarekiko indar galtzea, 5,1 inguru. Itzulpena mantendu egin den bitartean, berrargitalpenaren indarrak 2,6 puntu egin du gora.

Aldaketa nabarmenena, baina, hor barik beste honetan dago, hain zuzen ere: orrialde kopuruaren jaitzieran. Handia da benetan.

Barne sailkapena

Didaktika. Pedagogia. Orientabideak. Hezkuntzaren antolakuntza..	7,5
Eskolaurrea. Haur eskola.....	21,0
Lehen Hezkuntza.....	27,0
Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza.....	39,3
Besterik.....	5,2
	%100,0

Barne sailkapenean ageri denez, DBH eta LH dira sail hornituenak.

Hurrengo taulan, LH eta DBHko balioak bildu ditugu eta bost urteko perspektiban jarri ditugu.

Ikuspegi kronologiko horri esker agertzen zaigu azken bi urteotako aldaketa: ematen du zutabeak trukaturik daudela. Ordura arte LHko balioak ziren nagusi, eta 2016 eta 2017an DBHkoak.

Hala eta guztiz ere, ez da iraultza, dirudienez. Iaz saiatu nintzen esplikatzeko. Bi arrazoi mota daude: batetik, eskola materialek bere egutegi propioa dute; eta, bestetik, politika editoriala dago. Liburuxka eta faszikuluak DBHn ugaltu bide dira gehien.

Urtea	LH	DBH
2012	47,1	27,9
2013	47,5	21,2
2014	51,5	23,4
2015	65,2	26,7
2016	29,0	52,3
2017	27,0	39,3

Haur eta gazteentzako argitalpenak: 680 titulu

	2013	2014	2015	2016	2017
<i>Haur/Gazte</i>	602	620	642	584	680
Ekoizpenaren %	32,4	28,0	24,8	26,3	30,0
Urtetik urtera %Δ	-4,0	3,0	3,5	-9,0	16,4
Itzulpenen % (1. edizioan)	78,1	62,1	70,5	70,1	74,0
Berrargitalpenen %	35,4	30,2	27,1	37,5	31,6
Orrialde kopurua	48.027	42.119	35.473	36.781	51.383
Orrialde kopurua liburuko	79,8	67,9	55,3	63,0	75,6

Igoera nabarmena izan du haur eta gazteentzako argitalpenak, literaturak: ehun bat liburu, aspaldiko gehien. Ekoizpenaren baitan, bere posizioa ia lau puntu hazi da.

Tituluekin batera, orrialde kopuruak ere gora egin du. Behera egin duena berrargitalpena izan da, sei puntu. Eta datu hori, itzulpenaren hazkundeari lotuta, kezkarria da. Esan nezake tituluetan eta orrialdeetan izaten den igoerak buztinezko zangoak dituela: titulu berri asko eta asko (%74) itzulitako tituluak dira, gainerako tituluei etekina ateratzeari uko eginda.

Giza eta gizarte zientziak: 327 titulu

	2013	2014	2015	2016	2017
<i>Giza/Gizarte</i>	244	364	313	317	327
Ekoizpenaren %	13,1	16,4	12,1	14,3	14,4
Urtetik urtera %Δ	-14,1	49,2	-14,0	1,3	3,2
Itzulpenen % (1. edizioan)	20,7	24,2	28,9	33,9	28,1
Berrargitalpenen %	7,0	4,7	6,1	7,9	7,6
Orrialde kopurua	45.895	57.695	57.001	56.979	60.698
Orrialde kopurua liburuko	188,1	158,5	182,1	179,7	185,6

Taulak garbi uzten du aurtengo balioek aurreko urtekoekin alderatuz ez dutela aldaketa deigarririk.

Liburu mota honek hamar tituluko hazkundetxoia izan du: liburugintza osoarekiko indarra ere ez da aldatu. Berrargitalpena ere ez, zoritxarrez, oso eskasa baita lehen eta orain. Aipa daitekeen aldaketa bakarra itzulpenari dagokio, ia sei puntu jaitsi baita.

Barne sailkapena

Filosofia eta psikologia.....	6,1
Soziologia. Estatistika. Politika. Ekonomia.....	29,0
Zuzenbidea. Administrazioa.....	9,1
Etnologia. Etnografia.....	5,5
Edertia. Hirigintza.....	24,7
Filologia. Hizkuntzalaritza.....	11,0
Geografia. Historia.....	14,6
	%100,0

Helduen literatura: 277 titulu

	2013	2014	2015	2016	2017
<i>Helduen literatura</i>	254	303	295	274	277
ekoizpenaren %	13,7	13,7	11,4	12,3	12,2
urtetik urtera % Δ	-9,3	19,3	-2,6	-7,1	1,1
Itzulpenen % (1. edizioan)	25,5	29,2	27,8	23,6	22,5
Berrargitalpenen %	24,4	22,1	18,3	24,1	23,1
Orrialde kopurua	42.977	44.685	37.222	46.176	44.796
Orrialde kopurua liburuko	169,2	147,5	126,2	168,5	161,7

Helduen literaturak ere geldialdia du, ez gora eta ez behera, tituluetan bezala taulako gainerako balioetan. Gurutzaldi abiadura jada hartua balu bezala.

Generoka

Eleberria. Ipuina.....	64,2
Olerkia.....	14,0
Antzerkia.....	2,1
Herri-literatura. Bertsoa.....	3,2
Mizelanea. Kronika. Saioa.....	15,1
Besterik.....	1,4
	%100,0

Gainerakoak**Zientzia eta teknika: 133 titulu**

Zientzia eta teknikarekin zerikusia duten tituluak 133 dira, orain arteko ugarien. Igoera handia izan du aurten, aurretik 25,5 puntu. Sail honetan, itzulpena jaitsi egin da eta berrargitalpena igo, bi seinale on.

	2013	2014	2015	2016	2017
Zientzia/Teknika	79	92	104	106	133
Ekoizpenaren %	4,2	4,2	4,0	4,8	5,9
Urtetik urtera %Δ	-31,3	16,5	13,0	1,9	25,5
Itzulpenen % (1. edizioan)	18,9	29,1	35,4	26,5	19,0
Berrargitalpenen %	6,3	6,5	7,7	3,8	5,3
Orrialde kopurua	10.392	13.161	9.130	8.937	10.986
Orrialde kopurua liburuko	131,5	143,1	87,8	84,3	82,6

Aurreko joera horiek horixe dira, joera edo seinale, errealtate finko baino gehiago, ekoizpena bera ez baita behar bezain sendoa. Beste seinale on bat ere bada: azken hiru urteotan gorako eboluzioan doa liburu mota hau.

Zientzia zehatzak. Natur zientziak.....	15,0
Medikuntza.....	37,0
Ingeniaritza. Teknologia.....	23,5
Zientzia eta teknika aplikatuak. Industria.....	16,5
Besterik.....	8,0
	%100,0

Aisia liburuak: 95 titulu

Musika.....	16,8
Argazkia.....	26,5
Jolasa. Jokoa. Kirola. Atletismoa.....	14,7
Ikuskizunak (antzerkia, zinema.....)	7,5
Kiosko literatura. Aisia.....	34,5
	%100,0

Aisiako liburuari ere presentzia eman diogu, txikia bada ere. Txikia barik, handia da bere garrantzia gizarte modernoan, baina gurean ez. Gurean, antza, euskaraz barik erdaraz egiten da aisiaren kontsumoa. Izan ere, 95 titulurekin ez baitugu uste aisiako premiak oro ase daitezkeenik. Hona gure puntu ahuletako bat. 🐼

2017ko LIBURUAK: GAI SAILKAPENA

Sailak	Zenb. abs.	%
0. OROTARIKOAK	702	31,0
— Zientzia eta kulturaren oinarri orokorrak. Bibliografia. Katalogoak. Bibliotekonomia. Entziklopediak. Kazetaritza. Museoak	22	1,0
— Haur eta gazteentzako argitalpenak	680	30,0
1. FILOSOFIA	14	0,6
— Metafisika. Ontologia. Estetika. Filosofia sistemak. Psikologia. Logika. Etika	14	0,6
2. ERLIJIJOA. TEOLOGIA	8	0,4
— Berezko teologia. Biblia. Kristologia. Mariologia. Teologia moralak. Liturgia. Pastoral teologia. Eliza. Kristauetz besteko erlijioak	8	0,4
3. GIZARTE ZIENTZIAK	903	39,8
— Soziologia. Estatistika. Demografia. Politika. Ekonomia. Zuzenbidea. Herri administrazioak. Gizarte laguntza. Etnologia	161	7,1
— Hezkuntza. Irakaskuntza. Heziketa. Pedagogia	742	32,7
5. ZIENTZIA HUTSAK. ZIENTZIA ZEHATZAK ETA NATURALAK	58	2,6
— Matematikak. Astronomia. Fisika. Kimika. Geologia. Metereologia. Paleontologia. Biologia. Botanika. Zoologia	58	2,6
6. ZIENTZIA APLIKATUAK. MEDIKUNTZA. TEKNIKA	75	3,3
— Medikuntza. Ingeniaritza. Teknika. Nekazaritza. Basogintza. Zooteknia. Etxeko ekonomia. Industria. Zenbait industria eta lanbide. Eraikuntza. Sukaldaritza	75	3,3
7. EDERTIA. JOLASAK. KIROLAK	151	6,6
— Edertia. Estetika. Hirigintza. Arkitektura. Eskultura. Marrazketa. Margogintza. Argazkigintza. Musika	137	6,0
— Jostaldiak. Jolas eta jokoak. Kirolak	14	0,6
8. FILOLOGIA. LITERATURA	309	13,6
— Hizkuntzalaritza. Filologia	32	1,4
— Literatura. Literatur generoak	277	12,2
9. BIOGRAFIA. KONDAIRA. GEOGRAFIA	47	2,1
— Biografiak	14	0,6
— Kondaira. Geografia	33	1,5
GUZTIRA	2.267	100,0